

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379.
3. Про екстрену медичну допомогу: Закон України від 05.07.2012 № 5081-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 30. Ст. 340.
4. Про затвердження Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2015 № 1115. *Офіційний вісник України*. 2012. № 92. Ст. 90.
5. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС від 26.01.2016 № 50. *Офіційний вісник України*. 2016. № 22. Ст. 42.

Припутень Дмитро Сергійович
доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЩОДО ПИТАННЯ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ВІЙСЬКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Неможливо повною мірою всебічно дослідити ту чи іншу галузь права, оминаючи її джерела. Деякі вчені під джерелами військового права розуміють кінцевий результат правотворчої діяльності, який об'єктивується у різноманітних формах, у тому числі в нормативно-правових актах, нормативних договорах, судових прецедентах, правових звичаях, релігійних текстах, а у деяких випадках – правових доктринах. Теорія військового права, що претендує на розкриття законів функціонування та розвитку військової організації держави, у свою емпіричну основу повинна включати усю сукупність чинних джерел військового права, так само як і всі історичні пам'ятки військового права [1]. Інші вчені під джерелами військового права розуміють існуючі у межах національної правової системи явища нормативно-правового характеру, які мають конкретно визначені зміст і форму виявлення та здійснюють регулювання військово-публічних відносин [1]. П.П. Богуцький зазначає, що «юридичні джерела військового права, утворюючи певну систему, є зовнішнім виявленням внутрішнього змісту зазначеної комплексної галузі права, яка регулює публічні відносини, що виникають і діють у військовій та військово-цивільній сфері під час реалізації функції захисту держави».

До основних джерел військового права України беззаперечно належать нормативно-правові акти, а саме:

- Конституція України;
- Закони України;
- Укази та розпорядження Президента України;
- Постанови Верховної Ради України;
- постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України;
- нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади, відомчі нормативно-правові акти: накази, директиви, розпорядження;
- накази, директиви, розпорядження командирів (начальників об'єднань, з'єднань військових частин та установ);
- військова доктрина – декларація про політику держави (країни) в галузі військової безпеки. Система офіційних поглядів і положень держави (країни), яка встановлює напрями підготовки і дій держави, військового будівництва у військовий та мирний час.

Основним головним джерелом військового права України є Конституція України, якою «визначено механізм забезпечення оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності, а також забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону України шляхом покладення цих функцій відповідно на Збройні Сили та військові формування, правоохоронні органи держави» [4]. Нормативні приписи військового законодавства України, представлено ч. 1 ст. 92 Конституції України, яка вказує, що виключно законами України визначаються: організація Збройних Сил України; правовий режим воєнного стану. За ч. 2 ст. 92 Конституції, виключно законами України встановлюються: порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав; порядок

допуску й умови перебування підрозділів збройних сил інших держав на території України; військові звання. За ст. 106 Конституції України, Президент України є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України; очолює Раду національної безпеки й оборони України; вносить до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни та приймає рішення про використання Збройних Сил України у разі збройної агресії проти України; приймає відповідно до закону рішення про загальну або часткову мобілізацію та ведення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях у разі загрози нападу, небезпеки державній незалежності України; присвоює вищі військові звання. Ст. 107 Конституції України визначає загальні засади діяльності Ради національної безпеки і оборони України [5].

До Законів України, які є джерелами військового права України, слід віднести Закони: «Про Збройні Сили України» від 06.12.1991 № 1934-XII, «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20.12.1991 № 2011-XII, «Про оборону України» від 06.12.1991 № 1932-XII, «Про альтернативну (невійськову) службу» від 12.12.1991 № 1975-XII, «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 № 2232-XII, «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» від 07.03.2002 № 3099-III [2; 6; 8], «Про державне оборонне замовлення» від 03.03.1999 № 464-XIV, «Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються із служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, та членів їхніх сімей» від 15.06.2004 № 1763-IV, «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 № 2411-VI, «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 21.10.1993 № 3543-XII, «Про Національну гвардію України» від 13.03.2014 № 876-VII, «Про порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав» від 02.03.2000 № 1518-III, «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII, «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» від 23.04.1999 № 613-XIV, «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 № 2469-VIII [3; 5; 7; 9-12] та ін.

Названим вище законам відводиться значна та вагома роль у забезпеченні законодавчого регулювання військових правовідносин, адже вони розвивають положення Конституції України, направлені на врегулювання відносин, що складаються у військовій сфері, встановлюють фундаментальні засади військового будівництва та спрямовані на захист національних інтересів.

Законами також затверджено Військові статuti Збройних Сил України. Слід зазначити, що після прийняття нової конституції України норми раніше прийнятих законів, у тому числі з військових питань, приводяться у відповідність до конституційних положень.

Життя і діяльність Збройних Сил України визначаються військовими Статутами: порядок військової служби, правила взаємовідносин між військовослужбовцями, систему військових звань та інші питання.

Загальновійськовими статутами Збройних Сил України є Статут внутрішньої служби Збройних Сил України; Дисциплінарний статут Збройних Сил України; Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України; Стройовий статут Збройних Сил України. Безпосередньо за змістом кожен статут Збройних Сил має загальні та спеціальні положення, поділяється на розділи, а деякі розділи на частини.

Підзаконні нормативно-правові акти – нормативно-правові акти уповноважених органів держави (їх посадових осіб) та інших суб'єктів, що приймають відповідно до законів і розвивають чи деталізують їх положення. Підзаконні нормативно-правові акти, якими є Постанови Верховної Ради України, акти Президента України, акти Уряду України також займають важливе місце у системі джерел військового права. Адже ними регулюється більшість важливих питань військового будівництва та національної безпеки. Так, актами Президента України затверджено Заходи щодо удосконалення державної військово-технічної політики від 27 серпня 2014 року, Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України від 10.12.2008 № 1153/2008, Невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України від 13 квітня 2014 року, Заходи щодо забезпечення інформування громадськості про антитерористичну операцію від 15 травня 2014 року та ін.

У результаті того, що у підпорядкуванні Міністерства оборони України перебувають Збройні Сили України, воно є головним (провідним) органом у системі центральних органів виконавчої влади, тому видані Міністром оборони України накази і директиви займають нижчу ланку щодо нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України. Міноборони України є головним (провідним) органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики у сфері оборони.

Отже, нормативних актів досить багато, у зв'язку з чим вони потребують систематизації.

Систематизація нормативних актів передбачає собою впорядкування та вдосконалення, приведення до певної внутрішньої узгодженості через створення нових документів чи збірників.

Систематизація джерел військового права – це діяльність щодо упорядкування нормативної основи цієї комплексної галузі права та гносеологічний процес у цілому. Систематизація юридичних джерел військового права здійснюється за правилами інкорпорації та в усіх випадках – комплексно, що обумовлено дією галузевого правового режиму.

Тому найбільш досконалим вирішенням питання систематизації юридичних джерел права шляхом розробки та прийняття Військового кодексу, що стало б рішучим кроком в удосконаленні вітчизняної правової системи, зокрема військового права.

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р (зі змінами) // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 № 1934-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1934-12>
3. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 № 1932-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>
4. Про альтернативну (невійськову) службу: Закон України від 12.12.1991 № 1975-XII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1975-12>
5. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 № 2232-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>
6. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 07. 03. 2002 № 3099-III. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3099-14>
7. Про державне оборонне замовлення: Закон України від 03.03.1999 № 464-XIV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/464-14>
8. Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються із служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, та членів їхніх сімей: Закон України від 15.06.2004 № 1763-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1763-15>
9. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
10. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993 № 3543-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3543-12>
11. Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 № 876-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/876-18>
12. Про порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав: Закон України від 02.03.2000 № 1518-III. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1518-14>

Денисенко Євгенія Миколаївна
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

Анісімов Дмитро Олексійович
викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МІСЦЕ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У сучасних реаліях державотворення, загострення збройного конфлікту на Сході України та особливо помітного соціального напруження у суспільних колах особливої уваги потребує питання забезпечення національної безпеки Української держави, а також роль працівників поліції у виконанні цього завдання.

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [1]. Зокрема, завдання поліції, визначені законодавцем, спрямовані на захист законних інтересів, прав і свобод людини, забезпечення її нормального існування, а також захист національних інтересів держави, що, за нашим переконанням, прямо пов'язано із поняттям забезпечення національної безпеки. Однак, аналізуючи вищезгаданий Закон України, необхідним є зауважити, що серед завдань та повноважень, зазначених у законодавстві, не визначено конкретної норми стосовно здійснення дій із забезпечення національної без-